

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 EDVARD SÁNDORFI.
 Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
 sem sa majú posilať predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Vlastenectvo.

I.

Čo rozumieme pod slovom «vlasť». Pod slovom vlasť rozumieme to miesto, kde sme sa zrodili, kde stál a snáď dosaváď stojí náš dom a to pole, tá rola, ktoré živily nášho prededa, otca a nás snáď aj dosaváď živia; tú svätú pôdu, kde odpočiva drahý prach a popol našich predkov nebožtíkov; to miesto, kde sme prežili celý svoj život — to miesto menujeme «vlasť».

Kto že by sa nerozplýval radosťou pri každej spomienke na tento náš utešený raj? Kto by nehájil túto drahú pôdu proti cudzincom, votrelcom a násilníkom? Kto by — súc v cudzine — po nej netúžil a v nej pochovaný byť si nežiada? Zdá-liž to neni už sám zákon vnútorný, zákon prirodzený, ktorý káže srdcu nášmu milovať toto Bohom samým nám vykázané miesto? Áno, opakujem, že je to zákon prirodzený, vnútorný, ktorý nás núti milovať vlasť. Tak ku príkladu: Laponec, ktorý bydlí na severu, kde je len mráz, sneh, chumelica, ustavičná zima, pohrdne krásnym palácom i krásnymi záhradami a pritúli sa k tej rodnej mrázivej svojej vlasti. Dávajte niekomu, kto ešte nemá srdce pokazené túžobnosťou po bohatstve, zlaté doly v Austrálii pod tou podmienkou, by sa na vždy vysťahoval z vlasti, kde má na horách len skrovnú chýžku a malú roličku! A viete čo by vám odpovedal? «Keď tu mohli byť živí otcovia moji, prečo by som tu nemôhol byť živý ja i deti moje?»

Láska ku vlasti je tedy každému vrodená; máme toho tisícere doklady, že nielen kresťan, ale i pohan, žid, mahomedán vlasť svoju hájili, že za ňu umierali.

Ešte dnes po mnoho tisícich rokoch naplнено býva srdce naše nadšením a hlbokou úctou, čítame-li hrdinské činy starých vlastimilovných Rékov. Vo sv. písme na mnohých miestách možno sa dočítať o vrelej láske k vlasti. Tak na príklad, jak bolástno je čítať plač proroka Jeremiáša nad zkazou vlasti a hlavného mesta Jerusalema! Žiadne srdce nemôže to čítať, aby nebolo mocne dojata. A Pán a Vykupiteľ náš Ježiš Kristus, zdá-liž nelkal, neplakal pred apoštolami svojimi na hore olivetskej, z ktorej sa díval na nádherný Jerusalema? Jako bólne znely slová Jeho, ktoré pravil, znajúc blízky pád židovskej zeme a hlavného mesta! Tajomná, vnútorná, vrodená jakási sila núti nás milovať vlasť. Len ten, ktorý porušil túto povinnosť a miluje viacej lesklé zlato, peniaze, mamonu, nežli všetko ostatnie, ten môže sa stať zradcom vlasti. Vo všetkých dobách a u všetkých národov trestal sa tento zločin smrťou.

Je to tedy zákon prirodzený, ktorý človeka vo svedomí zavazuje, vlasť svoju milovať. A tento zákon, jak sa to samo sebou rozumie, i naša sv. cirkev katolícka hlása a lásku ku svojeti a otčine porúča a posvecuje. Cirkev katolícka nikdy nebránila ani jednému katolíkovi, aby osvedčoval svoje vlastenectvo. Pravý kresťan katolík otčinu svoju uprimne miluje, on je hotový za svoju vlasť i život svoj položiť. Áno, len pravý katolík je a môže byť dobrý vlastenec. Kde neni kresťanského náboženstva, tam neni ani pravého vlastenectva. Máme toho nevyvratný dôkaz na židozédnároch, liberalných tatároch, socialistoch, kommunistoch, nihilistoch, anarchistoch sjednotených to antikristoch. Títo antikristovia učia, že «celá zem je každému vlastou» t. j. že nie tá zem, kde sme sa narodili a vychovaní boli, ale

vôbec celá zem, celý povrch našej zemegule, všetkých päť dielov jest spoločnou vlasťou všetkých vôbec a každého zvlášte. Jedny nemecké noviny písaly toto: «Židozедnárstvo neuznáva žiadneho rozdielu v národoch, neuznáva žiadneho rozdielu náboženského, žiadneho rozdielu v zemách (t. j. vo vlasti) v stavoch a dôstojenstvách preto, že je spoločnosťou všesvetovou.» Pri prijímaní každého člena za učňa židozедnárskeho, býva tento oslovený predsedom lôže takto: «Každý človek, ktorý chce vstúpiť do spolku zедnárskeho prestáva náležať sebe samému; nepatrí už ako prvej, sebe samému, ale zедnárskemu rádu, ktorý je rozšírený po celom zemskom okršleku.» A prisaha židozедnárskych pohlavárov zneje takto: «Prisahám, že neuznávam inej vlasti, nežli vlast univerzálnu, t. j. celý svet. Prisahám, že vždy a všade budem proti hraniciam zemí, národov, hraniciam polí, domov, dielen i rodín. Prisahám, že dám život svoj za internacionálne spojenia ľudstva a vyznávam, že zapieram Boha a nesmrteľnosť duše.» Čo táto prisaha v sebe obsahuje, to sjednotení antikristovia previesť chcú. Cieľ jejich jest: atheistická svetová republika, vlastne: židovské svetové pánsťvo; bo táto prekliata, zlorečená, kliatbou Božou ztížená banda sjednotených antikristov, totižto: zедnári, liberálni tatári, socialisti, kommunisti, anarchisti, nihilisti a všeliakí nevereckí, neznabožskí lotristi sú najatými žoldnierami, pacholkami internacionálneho židovstva. Zедnár Carpentie Alting praví: «Zедnárstvo neuznáva žiadneho rozdielu medzi vlasťou, stavom, dôstojnosťou, cirkvou a náboženským vyznaním, ale uznáva vždy a v každom človeku jedine a výlučne: človeka.» Môhol by som tu ešte i viacej podobných výrokov uviesť, avšak i tieto sú dostatočné. Tak tedy francúzsky zедnár neuznáva Franciu za svoju vlasť, ani Nemeckú vlasť nemeckú, ani Talian vlasť talianskú, ani maďarský zедnár, liberálny tatár krajinu uhorskú za svoju vlasť atď. ale vyhlasuje, že vlasť jeho je celá zem. Preto neuslyšíš medzi zедnármi, medzi sjednotenými antikristami, keď sú v tajnosti, mlúviť nikdy o vlasti v tom slova smyslu, jak my tomu rozumieme, ale v smyslu zcela jinom; slovo «vlasť» znamená u nich byť občanom na celej zemi. A mlúvi-li sa tu i tam predsa o nejakej vlasti, o «hatalmas magyar nemzetiál lameszme», t. j. o mocnom maďarsko-národnom štáte, učiní

sa to vždy verejne a to preto, by oklamáný bol kresťanský vlastenecký ľud o vnútornom smýšľaní jejich.

Z tohoto zneuznávania vlasti vyplynuly u židozедnárov, sjednotených antikristov tieto hriechy: zrada, vlastizrada, velezrada, porušenia vojenskej prisahy za času hájenia vlasti a podobné. Ponevác židozедnári, sjednotení antikristi, neuznávajú žiadnej zvláštnej vlasti tedy za ňu a za jej práva nebojújú. Stalo sa veľmi často, že tí vojaci, ktorí boli zедnári, ustali razom bojovať proti nepriateľom, jestli-že v nich poznali zедnárov. A akože sa vospolok poznajú? Majú oni zvláštne znamenania, ktoré iný nezná. Znamenania to menuje sa «znamenania pomocné». Kto by na toto «pomocné znamenania» nedbal, stal by sa neverným zедnárskym zákonom a zедnárskej prisaha. Ihneď, jakmile nepriateľ toto znamenania učiní, musí druhá strana, je-li zедnárska, v boji ustať. Podobných príkladov v dejinách zvlášte 19-stoletia jest mnoho. Mnohé z nich zaznamenané sú od S. J. kňaza Pachtlera a Eckerla. (Vid «Der stille Krieg» str. 185—213. od Pachtlera a «Magazin» III. sv. str. 40—178. IV. sv. str. 159—180. od Eckerta. Tiež «Škola konfesionalní» od Aug. Rohling v Praze 1889. pag. 52. Vid «Svetlo a tmy» od E. Cartier v Brne 1888. pag. 112—114.) Zедnári a jejich kompagni sjednotení antikristi neuznávajú žiadnú rodnú vlasť a za ňu nebojújú.

Zедnár Bouilly napísal vo francúzskom zедnárskom časopisu: «Zедnári, nečinite žiadneho rozdielu ani v národnosti, ani v uniforme, ale vidte v zедnároch i nepriateľských, svojích bratov, a buďte pamätliví zедnárskej svojej prisahy, že totiž zедnár zедnára milovať má a že nesmie proti nemu bojovať!» Každý vojak, ktorý je zедnárom má pred sebou dve cesty; predne: prisaha, že bude verne bojovať za kráľa svojeho a za vlasť; za druhú: prisaha v zедnárskych lôžach, že bude poslúchať, čo mu zедnárske zákony nakladajú. Čo z toho asi nasleduje, pozná každý. Zедnársky vojak nikdy nemôže byť obrancom svojej vlasti, ani obrancom práv svojeho kráľa! Iný zедnár menom Lefebre pravil: «... Ani kráľovia, ani slavní vojevodcovia nemôžu prerušiť pustošenia, ktoré válka — vojna — plodí, a ejhla! jednoduché zедnárske znamenanie, jediný pokyn prerušuje razom všetek bitevný hluk a vztek. Ba čo je zvlášte podivuhodno, je to, že

obe bojujúce strany, jakmile shládnú toľto znamenko. tento zcela nepatrný pokyn, naraz jako divom ustanú v boji, odhodia zbraň, dajú si poľubenia pokoja a objavia sa na bojišti jako bratia a priatelia.» Zednári honosia sa verejne touto zradou. Nešťastná je tá zem, tá vlasť, tá krajina, ktorú háji vojsko zednárov, vojsko sjednotených antikristov. Lud ubohý platí dane, z nichž vydržuje sa vojsko. Lud myslí, že práva a majetok jeho je bezpečne chránený a hľa! — vojsko to objíma sa miesto spravodlivého boja s nepriateľom. Tak to vypadá vo svetle pravdy.

Z tohoto môžeme posúdiť, jakí sú to vlastenci, hazafici tí sjednotení antikristovia, židia, zednári, liberalní tatári, socialisti, anarchisti, nihilisti a všetci nevereckí neznabožskí lotristi. Oni nielen, že nie sú žiadni «vlastenci, hazafic», ale v opravdivom slova smyslu «hnusní vlastizradcovia, hazaárulók». Oni vždy účelu svojmu obetujú záujmy vlasti. I u nás, v tomto našom sozidovštelom, sozednářstvom orságú je dosť a dosť takýchto sjednotených antikristov. Neni tedy divu, že to u nás všetko tak po antikristovský ide. A pójdeli to tak ešte ďalej, nuž napokon celý sozidovštelý, sozednářstvý maďarorság i so všetkými sjednotenými antikristami čert schváti a do horúceho pekla až na samé dno zavlečie.

A slyš to svete! Tito prekliatí, kliatbou Božou ztížení antikristovia, títo vlastizradcovia s jakousi diabolskou drzosťou opovažujú sa nám verným kresťanom katolíkom do vlastizradcov nadávať, perse «vedľa seba súdim teba», nám vytíkať, že my katolíci našu vlasť nemilujeme, pre ňu srdce nemáme, že nám je cirkev nadovšetko a vlasť nič, že dávame cirkvi prednosť a nie vlasti, že nám je cirkev prvnia.

(Pokračovanie nasl.)

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Doteraz vždy boly vládne kruhy tej mienky, že vyslanecké voľby budú sa odbývať už v mesiaci júni. Najnovšie ale má sa za to, že voľby až v jaseňi budú. Odô-

vodňujú to tým, že vláda má ešte veľa práce vybaviť, ako sú: zákon o inkompatibilite, smluva s Adriou, otázka o kvóte a p.

Pravdepodobné ale je, že si celá liberálna strana musí trochu oddýchnuť od toho škaredého víťazstva, ktoré skrze smluvu s Adriou získala. Že voľby nebudú tak pokojné, ako zbožnovatelia Széllóvi to očakávali, to je už dnes isté. Liberálna strana cíti, že okrem mestských židov nemá žiadnych iných privržencov. Menovite ale starí liberálni ablegáti nepoživajú u voličov pražiadnej dôvery. Vláda si ide tak pomáhať, že utvorí zákon inkompatibility, následkom ktorého vypadne vyše 100 staroliberálov. Medzi týmito nachádza sa aj Valér Šmialovský. Na miesto starých týchto liberálov postaví nových ľudí za kandidátov, aby takto predsa kolko-toľko voličov si ubezpečiť mohla. A za takýchto nových bude sa kortešovať besno, ba môžete očakávať aj bánffycké násilensťvá. Teda majme sa všade na pozore!

Ludová strana stojí si najlepšie v tých okresoch a stoliciach, kde má lud dobrých vodcov. Kedysi stála trenčianska stolica na prvom mieste; lež odkedy tam znivočili hlasy voličov, aj ľudáci trenčianski klesli na horlivosť. Za to ale Orava, Prešporok, Nitra, Liptov i Turiec sú dobre zorganizované. Okresy a stolice také, v ktorých obyvatelstvo slovenské hraničí s maďarským, postráda vodcov dobrých. Tak Zemplín, Novohrad, Tekov majú síce veľa dobrých ľudákov, lež primálo vodcov. A tak to bolo vždy v týchto stoliciach od vzniknutia strany ludovej. Prečo??

Vojna v južnej Afrike.

Dľa zprávy telegrafickej lorda Kitchenera, Pietersburg zaujaly čaty anglické pod vedením Plumera. Do rúk Angličanov padla i železnica s dvoma rušňami a 39 vozni. Búri pred príchodom Plumera vyprázdňili celé mesto. Pri Aberdeen-i obkľúčilo 400 Búrov malú posádku anglicku zo 100 mužov pozostávajúcu. Po dlhšom boji zajali Búri všetkých, iba 25 mužov vedelo sa oratovať.

Na Kitchenera začínajú práve tak zle-nedobre vinu skladať, ako svojho času na lorda Robertsa preto, že nevie poraziť hrđinských Búrov. Jedna zpráva hovorí, že ani v kruhoch stojacich blízko ku vláde netaja, že s Kitchenerom je vláda nie spokojná. Túto nespokojnosť prejavuje aj ten v Londýne rozšfrený chýr, že Kitchenera onedlho odvolajú a iného generála postavia v čelo anglickej armády v Južnej Afrike. Jedon druhý londýnsky chýr hovorí, že koloniálny minister Chamberlain najväčšmi sa hnevá na Kitchenera a to zvlášte pre posledné vyjednávanie o pokoj. Kitchener, tak znie chýr, vraj len preto začal vyjednávať o pokoj, aby vyhral, čas pokým sa z Anglicka došle nové čaty vojska pripoja ku nemu; krem toho ale bol toho presvedčenia, že lacný pokoj je viac hoden než vojna, ktorá môže ešte aj rok potrváť. Chamberlain ale je protivnej mienky; žiadal bezpodmienečné poddanie sa Búrov a preto pokračovanie Kitchenerovo neschvaľoval.

Socialna choroba.

V katol. kruhu v Žiline dňa 10. a 17. marca predniesol J. Buday.

(Pokračovanie.)

V roku 1871., hneď po válke, socialní demokratovia pôsobili opäť revolúciu v Paríži a sebe vydobyli vládu v meste. Vymenili výbor, takzvanú komunu, ktorá mala v Paríži panovať po socialno-demokratický. Bolo medzi nimi i niekoľko počestných ľudí a väčšiu boli to vyvrheľovia spoločnosti ľudskej, ktorých spisovateľ Scherr takto charakterizuje: Pokutní pravotári, lekári a literáti, vyhodení študenti, zbankrotení obchodníci, opilí delníci, sberba plná nevedomosti, lenivosti, závisť, domyslenosť a sľostlivosť — takí boli ľudia, ktorým hlavné mesto Francúzska sverilo svoj osud.

A jaký bol koniec tej revolúcie? Jaký užitek mali s nej odbojníci? Asi 30 tisíc bolo z nich v Paríži na uliciach zastrelených a 36 tisíc bolo z nich zajatých. Z týchto zase 270 bolo k smrti odsúdených, asi 10 tisíc z čiastky do žalára, z čiastky do vyhnanstva bolo poslaných. Všetka škoda na zničených kostoloch a stavbách cení sa na 500 mill. frankov.

Toto je požehnanie revolúcie! Ľud zažene svojho riadneho pána a potom poslúcha množstvo vyvrheľov; revolúcia sľubuje svojim privržencom slobodu a šťastie, a nedá nič, len guľu do prsú alebo väzenský odev. Z revolúcie nekynie národom požehnanie; ona je ako dynamit, ktorý nestavá, ale len borí.

Preto je najväčším zločinom socialnej demokracie, že v ľudu rozširuje ducha krvavého odboja a soznamuje ľud s myšlienkami zločinných revolucionárskych vrážď. Socialna demokracia to síce nekdy tají, ale ona je a ostáva revolucionárskou. Nemeckí social-demokratovia boli v spojení s parížskymi revolucionármi. Otec socializmu, Karol Marx zrejmo vyslovil, že bude treba použiť násilia, aby ich zásady do života uvedené byť mohli. Liebknecht, iný socialista zase riekol, že revolúcia náleží k tým veciam, ktoré sa činia, ale o ktorých sa nehovorí. Slovom i skutkom dokazuje socialna demokracia krvavé svojo plány, a nech sa akokoľvek vyhovára, vždy z jej vačkov trčí revolucionársky nôž.

Socialna demokracia nechce znať Boha; chce, aby stredný stav úplne na vnivoč vyšiel. Slepý by bol, kto by nevidel, že soc. demokracia znamená úplne neznajbožstvo a krvavý prevrat všetkého poriadku; kto však myslí, žeby lepšie bolo na svete, keby ona panovala, bol by — aby sme sa mierno vyslovili — nezbehlým a nevedomým.

Preto nemôže byť socialna demokracia našim cieľom. Ona není pomocníkom, není lekárom spoločenských chorôb. Jaký je to lekár, ktorý ešte i zdravé údy nechá kaziť sa a do jeho rán leje jed. Takýmto spôsobom liečenia môže sa nemocný zblázniť, ale nikdy sa neuzdraví. Preto hovorím: Preč so socialnou demokraciou! Ona neuzdravuje, len otravuje. Není lekárom, lež hrobárom spoločnosti ľudskej!

Ale spýtaš sa snáď, veľactený poslucháču, má teda snáď všetko ostať pri starom?

Nikoľvek, hovorím, stokrát nikoľvek, treba spomôcť ľudu na každý pád, všetkým možným spôsobom. Nerozumný by bol, kto by chcel, aby terajšie spoločenské pomery ostaly! Avšak pomôcť treba nie zničením zdravých údov ľudu, ale liečením údov nemocných, nie krvou a prievratom, ale cestou zákonitého rozvoju, nie všeobecnou bezbožnosťou, ale návratom ku kresťanstvu a do života uvedením zásad kresťanského socializmu, o ktorom s dovolením a blahosklonnosťou veľacteného poslucháčstva prehovoríme si na budúcu nedeľu.

Zrozumiteľné a — uznajme — aj spravедlivé je, že chudobné massy ľudu poriadok, ktorý im len ľarchy a trápenia dáva, odstrániť sa vynasnažujú. Lenže ľud nezmdrel; on ako v staroveku, za časov Cassiusa falošnými vodcami ľudu dá sa vodiť. Verí socialno-demokratickým vodcom, ktorí mu nemožnú, neuskutočiteľnú budúcnosť sľubujú.

Socialna demokracia vyvíňa činnosť veľkú. Rozmnožuje čo deň svoju tlač, svoje spolky, vydržiava shromaždenia, na ktorých najohnivejší rečníci živými farbami líčia terajšie nespravедlivé postavenie a poslucháčov poburujú. Ešte i mäkké, nežné, a útleho citu ženské pohlavie vtiahnu do kruhu svojho účinkovania. Kto by už nebol očul, lebo čítal o ženských social-demokratkách, ktoré ešte i na shromaždeniach vo veľmestách vedú hlavné, čo je inu ich nepremožiteľnou prirodzenosťou. — Čo ale soc.-demokracie najviac privržencom dáva, je ľahostajnosť, nevšímavosť a sebeckosť duševnej spoločnosti, ktorá bezčinne sa díva, ako hynie stredný stav spoločnosti ľudskej, ako sa rozmnožuje so dňa na deň počet úplne chudobných bedárov a nasledovne i počet privržencom socialnej demokracie.

Chceme li, aby toto počínanie spoločnosti ľudskej nevedlo k úplnému prevratu a zničeniu, musíme panujúce nespravедlnosti a zlo odstrániť a pravé podmienky opravdového pokroku a vývinu v spoločnosti ľudskej rozšíriť.

Iným slovom: náhľady v ľude a o krajinských ustanovizniach musia byť základne obnovené a zlepšené. A toto je cieľ zásad kresť. socializmu.

Od náhľadov ľudu o človekovi a jeho určení závisí všetok poriadok, šťastie a blaho národov, lebo puhyým násilenstvom poriadok udržať možno len výnimečne i to na krátky čas.

Známy príklad z dejin potvrdí to. — Ustanovizeň otroctva v starom veku bolo možno udržať po väčšej čiastke len skrze falošné náhľady ľudstva o človekovi, jeho určení a hodnote. Kresťanské učenie ale o rovnosti všetkých ľudí pred Bohom a o jejich stejnom cieľi odstránilo otroctvo a tyranstvo bez všetkých prostriedkov moci a násilia. Skutok tento nemôže tajiť nik, ani najúhlavnejší nepriatelia náboženstva.

Záhubné ustanovizne krajinské i spoločenské, ktoré ničia stredný stav, neboly by sa mohli tak široko-ďaleko rozšíriť, keby o tých veciach nepanovali v ľude ľživé mienky a zásady.

Máme-li teda obnoviť, zlepšiť terajšie pomery spo-

ločenské musia byť predovšetkým skrze tlač a shromaždenia zmenené základné náhľady, mienky a zásady v lude.

Jako v prírode sú určité zákony, dľa ktorých sa deje všetok vývin, tak i ohľadom spoločnosti ľudskej musia jestvovať nepremeniteľné zákony, dľa ktorých všetok vývin a pokrok diať sa musí; prirodzené zákony, ktoré prirodzeností a spoločnosť úplne zodpovedajú; zákony, ktoré žiaden národ beztrestne urazí a im vyhnúť nemôže.

A znalosť týchto spoločenských zákonov, nezmeniteľných a večných, všemožne skrze tlač a prednášky v lude rozšíriť, musí byť naším hlavným snažením. A toto nech mi slúži za výmluvu, jestli toto činiac v prítomných mojich prednáškach snáď suchoparným sa zdajúcim predmetom veľactené poslucháčstvo nútím a jeho trpezlivosť na prábu stavám.

No, hojnou mojou odmenou bude, jestli znalosť týchto zásad, čo len v daktorých i o vlások napred pomknem, lebo keby sa tieto zásady všeobecne rozšírily, záhubné zásady protivníkov v ľud vniknúť by tak ľahko nemohly.

Prvý takýto nezmeniteľný zákon spoločenského žitia je: Bez presvedčenia súdenosti Božej a nesmrteľnosti duše ľud žiť nemôže.

Jaknáhle v lude vymizne povedomie nadprirodzeného cieľu človeka, hneď za jediný cieľ žitia postavené budú pôžitky — pôžitky telesné.

Každý sa bude usilovať v krátkom našom živote, koľko len možno užiť. Túžba za pôžitkami a sebeckosť stanú sa pohnútkami všeho nášho konania. Všetko bude sa hnať za pôžitkami a peniazmi. Peniaze, tento prostriedok ku pôžitkom, stanú sa modlou, okolo ktorej všetko sa točí, a ktorej všetko sa v obeť prináša, ešte i samá česť.

Náruživosti, túžba a sňon po peniazoch privedú ľudí prirodzene do rozopry. Každý sa bude usilovať iného, čo mu v ceste stojí bezohľadne utlačiť, zničiť.

Svedomie vymizne; lebo s presvedčením o spravodlivom Sudcovi, ktorý treste ešte i tie najtajnejšie skutky, musí zmiznúť i ono.

Takto sa vyvinie bezohľadný boj všetkých proti všetkým za peniazmi a pôžitkami. Boj tento stane sa opravdovým bojom o jestvovanie. Základné podmienky spokojného života, bezpečnosť a mier medzi ľuďmi budú preč.

Neni-li božskej spravodlnosti, neni-li večného života, vtedy majú pravdu tí, ktorí hovoria: «Svet je miestom pôžitkov pre všetkých; tých, ktorí nás v pôžitkoch pre-kážajú, zabime». Vtedy majú pravdu anarchisti. A vskutku, keď raz v lude vymre presvedčenie o súdenosti Božej, vtedy sa on stane nebezpečným pre tie takzvané vysoko-účené triedy, ktoré ho o vieru olúpili, a ktoré samy sa hrozia nad dielom, čo samy zapríčinily.

Keď zo srdca človeka vymizne viera v Boha, naplní sa ono závisťou a nenávisťou proti všetkým, ktorí viac majú než my.

A keď rodičovi dieťa, dieťaťu rodiča, drahého priateľa a milého príbuzného vyrve nám nemilosrdá smrť z počtu

živých, kde nálezneme útechy okrem náboženstva? A keď s nami nespravodlivo zaobchodia, — a nespravodlivosť bude medzi ľuďmi vždy — čo nám dodá trpezlivosti a čo nás zadrží od krvavej pomsty, nie-li náboženstvo? Práve jako v odumierajúcom starovekom Ríme, tak množia sa v našom neznajbožskom čase v úžasnom počte samovraždy! Ľudia tratia vôľu k životu; nedospelé školské deti vraždeľnou rukou sahnajú po svojom živote! Nie, bez náboženstva nie je možno žiť; a nezmeniteľným zákonom spoločenského žitia ostane: Bez presvedčenia o súdenosti Božej spoločnosť ľudská neobstojí.

Druhý nezmeniteľný zákon spoločenského žitia je vzájomnosť. Len výlučne skrze vzájomnosť dospela spoločnosť ľudská k terajšej vzdelanosti.

Človek sám na seba zanechaný je bezpomocný! Boh už skrze samú prírodu ohlasuje človečenstvu hlasno a najrozmanitejším spôsobom zákon tento.

Všetko ničiaci oheň, lebo povodeň, hrozný víchor, bromobitie, zemetrasenie, nemoce a tisíce iných vecí neprestajne ohlasujú človekovi: «Človeče, ty sám na seba zanechaný si bezpomocný, si nič! My dnes toho, zajtra iného zastihneme, či bohatého, či chudobného, či mocného lebo slabého rovnako. Len vzájomnosť, vzájomná láska oproti spolublížnému môže vám pomôcť; len spoločnými silami môžete sa zachrániť. Bez lásky k spolublížnému, bez vzájomnosti je svet údolím hrôzy a plaču, je tu zemský život hrozným trápením. Či chudobný, či bohatý jedon na druhého ste odkázaní, potrebujete vášho spolublížného úctu, šetrnosť, spravodlnosť a lásku. Spoločenskému životu treba vzájomnej kresťanskej lásky k spolublížnému, a nie sebeckosti, ako mnohí učia.

Ale žiaľ, dnešná spoločnosť práve tento zákon lásky nešetří, ba ho uráža a to je príčina mnohých bied. Vyššie, majetné triedy nemilosrdne utlačujú triedy nižšie a ľud. Tak sa stalo, že robotník dnes stal sa nepriateľom svojho pracodajcu. Avšak zákon nepremeniteľnej vzájomnej lásky kresťanskej nedá sa beztrestne urážať. Spoločnosť dnešná je úplne rozorvaná a protivy hrozivo stoja proti sebe.

Nepremeniteľná podmienka spoločenského žitia je vzájomná láska kresťanská.

Tak hľa, láskavý poslucháču, presvedčili sme sa, že nádhernej budovy spoločenského života dva základné a uholné kamene sú: kresťanská viera a kresťanská láska, t. j. kresťanstvo samo. Avšak nestačí, aby kresťanstvo zakorenené bolo len v srdciach, a javilo sa len v súkromnom živote jednotlivcov, ono sa musí javiť vo všetkých našich počínaniach, ono musí preniknúť celú spoločnosť, verejný život, ba i zákonodarstvo.

P. Abel jezuita, ktorý vlastne pretvoril sožidovsteli Viedeň, ponevác on svojimi kázňami pripravil pôdu účinkovaniu bojovníkovi kresťansko-socialných zásad Luegerovi, neprestajne hlásal heslo: Von s praktickým kresťanstvom. Jednoduché, ale zlaté sú to slová. Vskutku, má-li nastať socialna, musia kresťanské smýšľanie a zásady preniknúť všetky záhuby i súkromného i verejného života. Na toto sa vynasnažujú bojovníci kresťansko-socialných zásad.

(Dokončenie nasl.)

B E S E D N I C A.

Zbožnosť vládna.

Zbožná vláda viac ak zlato
stavim, že niet ceny nad to,
zbožná vláda, drahý kameň,
na smrť smädným to je prameň.

Pokiaľ mala vláda zbožnosť,
zatiaľ pokoj, žiadna trpkosť,
jak zbožnosť vládna zanikla,
v lude rozbrojnosť vypukla.

Prečo plačú tam tí Iudia ?
s zuby škřípu, slzy prúdia ;
nemajú groš, nemajú ješť,
zbožnosť chcú ím na bič upliesť.

Kto-že viny tomu plaču ? —
v tej zúfnosti keď sa kváču ;
nikto iný, bezboh vláda
tam je hniezdo toho hada.

Vy terajšie vlády zlé ste,
Lucifera bo ste kliešte,
taká vláda zhynuť musí,
bo čert takú zahrdúsi.

Ktorá vláda to miluje,
s čím sodoma sa cifruje,
takej krajine je dobrá noc,
takej nieto žiadna pomoc.

Pravda zdvihla Krista z mrtvých,
spásu stichlú, nemajúc dych ;
tento príklad môže slúžiť
vládnym ľuďom, čo chcú zbožneť.

Kňazolícky.

Ablegátsky kandidát bez programmu.

Čo-že je to ?

Dozvedel sa jeden sedliak u Zaoska.

— Ale švagerko môj Zaosku! Ja mám ku vám dôveru, však sme z jednej krve po Adamovi, z jedného stavu aj z jedného súkna nosíme halenu, nenahnevajte sa, keď vás idem molestovať s otázkami. Keď mi to Vy nevysvetlíte, páni mi to veru nevysvetlia. Minulý týždeň predstavil sa nám jeden panák vystrojený s vypiglovanými trúbelkami plátenými na rukách níže pästi natia-

hnutými, a na krkoch s glazírovaným pláteným golierkom, a odporúčal sa nám za ablegátskeho kandidáta ale bez programmu. Nuž ale my sedliaci dľa rúcha nemôžeme ani len rozoznať lapaja od panáka, lebo už ne jeden lapaj v panáckom rúchu navlečený s vypiglovanými trúbelkami rukávovými nás oklamal a ošudil, odporúčal nám všeliaké gazdovské nástroje a vydral od nás napredok peniaze a zmiznul potom ako gáfor. My už málo ktorému kaputošovi veríme. My to ani nerozumieme čo je to s programmom alebo bez programmu vystupovať. Už sme mali kedysi ablegáta s programmom ale nás veru previedol, sme sa v ňom sklamali. Nedržal statočne dané slovo a preto aj pre nedôveru našu viac nevystúpil. Včul zase akýsi čert bez programmu chce vystupovať u nás, a to vraj preto, lebo chce mať svobodné ruky; my ale sme už navyklí svobodným rukám nedôverovať a zvlášte keď sa tie svobodné ruky premievajú v sirotských, stoličných, v štátnych pokladnicách. Trafi sa, že mnohý vypiglovaný s takými svobodnými rukama uprske potom do Ameriky, do lepšej vlasti a nám tu doma nechá pomocou svobodných rúk od farchy osvobodene a prázdne pokladnice. Až potom sa policaj dozvedá, ako zutekal taký panák do Ameriky, či s programmom či bez programmu.

— Strýko! Ako vidím, vy nerozumiete tomu slovu: programm! Programm je slovo grécke a znamená tolko ako: písomný alebo aj ústny ohlas, osvedčenie, mudrejší povedia aj edikt a manifest nuž ale to je jedon čert.

— Prečo že nám to nepovedia po slovenský lež po grécky ?

— Vidíte to preto, aby ste tomu nerozumeli. Lebo my roľníci, dedinčari keď nám páoi vyprávajú s takými slovami, ktoré my nerozumieme, my takých pánov držíme za múdrych a obdivujeme ich múdrosť, keď nám tak vyprávajú, aby sme ich nerozumeli — mz len skrikneme éljen, keď pán notár, pán slúžny dá znak s rukou by sme kričali éljen. a s tým sa uspokojíme že z celého sme nič nerozumeli — a čakáme, kedy skrikne pán kandidát Icičko: «no že dajú týmto cteným občanom (inokedy ale on povie sprostým sedliakom) toho slabého zapíť». A vtedy sa viac nepýtame, čo je to programm a pijeme aj bez programmu na našu kožu. Vidíte striko! tento kandidát ráta na vašu sprostosť, lebo vie, že vás už jeden s programmom opálil, aj nato rátá že my roľníci ľúbime v krémách bez programmu nie len sa biť, hlavy sebe poprebíjať ale aj bez programmu, bez poriadku si ľúbime upíjať — a on pozná túto našu slabú stranu preto vás pokúša pod inou firmou a pod iným címerom sprostosť vašu využitkovať. — Preto liberálci hovoria: načo sprostému sedliakovi právo — nuž ale právo to odškriepiť nemôže, lebo zákony ho dávajú nám, preto hľadí s fintami vám ho z ruky — vraj sprostím — vykrútiť. Už či s programmom či bez programmu to na jedno vynde; pes je ten istý, len s iným halzbandlom.

— Vidiš švagre Zaosku! Ja som dostal od pánov akýsi «biršág» aj «fizetési meghadás» tomu som tiež nerozumel až keď mi poslali páni takého gréckeho exekútora.

Ten mi to vysvetlil aj vyexplikoval a som ho až vtedy rozumel, keď mi po slovenský fahal za chvost prasa z chlieva aby ho pod svoju opateru vzal.

— Kmotre! Však to je ono, že obyčajne potom až posielajú tí páni vysvetlovať tie programy, keď nám to není po vôli a po chuti. Kandidáti ablegátski nám dajú programy, alebo ani nedajú; a keď sú už vyvolení, o jeden dva roky nám pán notárius vyexplikuje ten program, že k. pr. povýšili daňky — že o tolko a o tolko vojska sa musí viac vystaviť nežli vlni; že nové celkom úrady nastaly a všeličo iného, za čo treba platiť a to z roka na rok vždy viac — potom že svoboda náboženská je už zúžená — a kázal sa tolko nemôže ako predtým, aj že je o jednu sviatosť už včul menej, nežli bolo predtým. A my to potom rozumieme, keď nás kapacitujú s voľakým trestom, ktorý trest nie po grécky ale po slovenský cítíme.

A ja preto hovorím, že vždy je lepšie pýtať ten program a osvedčenie od kandidáta nežli ho len tak na slepo vyvoliť. Veď vola chytíme za rohy a človeka za slovo. — Ablegáta ale bez programu nemáš za čo chytiť, ten je ako liška bez chvosta. Ešte aj Pán Boh len dľa programu dal desatero božích prikazov a dľa programu viery pušťa do neba ľudí — do pekla aj bez programu, bez poriadka trafiš. Keď králi cestujú alebo zábavky dávajú, to sa len dľa programu a poriadku robí. Len po krémách sa bez programov bijú a hlavy si prebijajú. Opitý človek bez programu ide domov sem a tam po ulici sa prevaluje a potáča, aj doma bez programu, bez poriadku bije hrnce, kachle rozvára, tlče ženu a deti, a svokruše bez počtu a bez programu palicou frotiruje chrbát a z rebier vyháňa reumu. Kde není program, tam je neporiadok, zmatok. Ešte aj príroda dľa programu od Stvoriteľa predpísaného účinkuje. Takému kandidátovi bez programu never, on skrýva svoje sobecké figle bez programu, by si ho nemohol chytiť za slovo a povedať mu, že nestatečno jedná a že je bez charakteru muž. Takému bez programu kandidátovi povedz: vy pane ste ako chrúst, ktorý bez programu letí a búši hlavou o múr a padne omráčený na zem a zozerie ho sliepka. Tí bez programu sa volajú Chameleoni — zvierá, ktoré každú chvíľu inú a inú barvu hrá, Takéto jednanie je neslušné a nehodné jedného muža, bársby on ta aj s cukerkandlovými slinami oblizoval, ako krava tela, nedaj ty nič na farizaické figle. Aspoň počas voľby ukáž takým filištinským dvere, však inokedy sa tebe dosť panáci naukazujú dverí.

Keď sú voľby, vtedy každý čert je s ľudom; inokedy ale ľud neznajú. Keď je kto ľudákom len vtedy, keď ti u neho piješ a v čas voľby nie je s tebou, ba proti tebe, a drží s liberálmi, takého si dobre naznač a pretrhni s ním ďalšie priateľstvo. Ukáž občiansku samostatnosť pod voľbami.

Ak si ale baba, sadni si za pec, ale potom nenaďavaj liberálcom, ku ktorým si dobrovoľne prešiel, lež sám sebe, že si baba.

Zaosek, sedliak zo Zvončína.

Milodary

ku obnoveniu veľkého oltára v stsrodávnom Belanskom kostele (Spiš) sv. Valenta milodarmi prispeli.

Z Belej: Bohuznámy 200 kor., Katarina Pavlicsko 2 kor., Karolina Zayher 20 kor., Katarina Kovalcsik 1 kor. 40 hal., Katarina Mittura 6 kor., Samuel Rusznak 10 kor., Maria Gondek, služka 1 korunu.

Z Krížovej-Vsi: Maria Grumel 2 kor. 50 hal.

Zo Stražek: Maria Rata 1 kor.

Z Ameriky: Maria Menszak 20 kor., Julia Menszak 10 kor., Amalia Joó 5 kor., Paulina Joó 5 kor., Maria Lahm 5 kor., Spolník 2 kor. 50 hal.

Všetkým tým vznešeným dobrodincom nech Pán Boh hojne zaplatí. Daj Bože, aby čím viacerí k tomu peknému cieľu obetovali, žeby náš milý Nebeský Kráľ v tom z každých strán z kacirmi obklúčenom kostole čím skvelejší príbytok mal.

F. K.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, inostranných dobrodinčov a mojích chudobných farníkov chrám boží bytčický vyzdobený je spanilou maľbou veleb. p. frátra Konráda Švestky z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátený; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdeca Spasiteľovho a nepoškrvnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierať mi nutno opäť milodary.

Keď cestova týchto novín vyhľadávam laskavých darčov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činím to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáhať chcem.

Po mojom drahom bratovi Gabrielovi zostalo viac sto «Cvičebník mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebník tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebiť sa môže Cvičebník tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundicového, 20 gr. kapustného semena a dávku výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrecko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bowee» s dávkou zrn vyše rečených; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávku tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.

Bytčica via Žilina.

Romuald Zaymus, farár.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme čtených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prílepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Cirkevné vymenovania. Jeho Veličenstvo vymenoval vacovského kanonika Jozefa Csávolszky za titulárneho biskupa, potom ku baňskobystrickej kapituli za prepošta-kanonika Ladislava Vissnyovszkého a za kanonika dra Franca Sztanyáka seminárskeho rektora.

Útok proti cárovi. Z Londýnu telegrafujú: Viac tunajších časopisov sdeluje jedon petrohradský telegram, dľa ktorého jedon gárdový dôstojník, ktorý mal príležitosť dostať sa do pracovnej chyže cárovej, strelil na cára z revolvera práve vtedy, keď tento sohnutý na písacom stolíku podpisoval jednu listinu. Gulka však, vzdor tomu že výstrel prišiel z blízka, cára netrafila. Po výstrele gárdový dôstojník obrátil zbraň proti sebe a strelil si do srdca. Na hluk dvoch výstreliv sbehli sa slúžobníci a mrtvolu z chyže cárovej vyniesli. Cár sa choval pokojne a smelo. — Chýr tento však mnohí s pochybnosťami prijímajú, lebo z Ruska v posledných časoch často dochádzajú falošné chýry. — Avšak pravdepodobnosť útoku potvrdzuje nasledovný berlínsky telegram, ktorý dosvedčuje, že z dôstojníckeho sboru mnohí sympatisujú s rebelistami. Telegram zuie nasle dovne: «O zachovaní sa ruských dôstojníkov voči výtržnostiam študentov časopis «Vorwärts» sdeluje zaujímavé podrobnosti V Moskve mnohí mladí dôstojníci, ktorí boli poverení so strážou zatknutých študentov, veľmi priateľsky zachádzali so študentami, požiadali ich, aby mohli načúvať ich reči, ba čo viac, jednomu plukovníkovi zabránili, aby napadol študentov; 17. marca v Petrohrade viac dôstojníkov povstalo na obranu študentov proti kozákom. Jedon dôstojník poranil jednoho kozáka šablou. Ešte viac charakterističná je tá okolnosť, že z príležitosti výtržností v Moskve viac dôstojníkov neišlo domov na svoj byt, aby im nemohli doručiť mobilisačný rozkaz.

Chrám v Pešťbudíne. V hlavnom meste je 50 chrámov a niekoľko modlitebníc. Katolíckych chrámov je 27, reformatských 6, evanjelických 3, unitársky 1, židovských 7 a baptisti majú 1 chrám. Krem toho majú reformáti 2 a baptisti a nazarení 1—1 modlitebnicu. Najviac kostolov má okres I. (8) a najmenej X. (2). V chrámoch odhladiac od latínskej liturgie katolíkov odbývajú sa

bohoslužby v 7 jazykoch a síce: po maďarsky, slovensky, nemecky, francúzsky, srbsky, turecky a po hebrejsky.

Obyvateľstvo Budapešti dľa vierovyznania. — Štatistický úrad hlavného a sídelného mesta včera podal zpravu mešťanostovi Halmosovi o podrobnejších dátach výsledku spočítania ľudu v Budapešti. Zpráva hovorí, že v prvom rade roztriedili popisné hácky riadnych budapešťianskych obyvateľov od popisných háckov len dočasne tu zdržujúcich sa. Dľa toho potom vysvitlo, že riadne mešťianske obyvateľstvo Budapešti pocita 703.449, duší, v čas popisu teda 9935 cudzincov zdržovalo sa v hlavnom meste. Za základ berúc počet riadneho mešťianskeho obyvateľstva, dľa vierovyznania delí sa ono nasle dovne: — V Budapešti je: rim. katolíkov 427.112 evanjelikov a. v 37.170, reformátov 62.837, izraelitov 166.198, iného vierovyznania 10.131.

Samovražda. V Gölnci (Spiš) sa dňa 24. marca istý Ondrej Mindjár robotník zastrelil. Trápeniam toho márneho sveta síce ušiel, ale chudák zapomenul, že nevyšlovne horšie sú muky večného ohňa.

Nešťastie v lese. Vo vikartovskom (Spiš) lese pred krátkom pri vyvážaní dreva jeden strom istého Michala Děkán kočiša na tolko potisnul, že i dušu svoju tam na mieste vydal.

Vyandrovali rekruti. V gölncibaňskom okrese sa (Spiš) 487-oria mali na tohoročnú assentírku postaviť, ale z tých sú 235-oria nie doma. Za vojakov prijali 68.

Vážila 311 kilogramov. V obci Dresseru severoamerického štátu Indiany zomrela nedávno istá pani I. Jordanová mrtvicou srdca. Vážila bezmála 311 kilogramov a bola matkou šesť detí. Celá obec Dresser oplakáva obrovskú ženu, ktorá pre svoju korpulentnosť bola veľmi populárnou. V celom mestečku nebolo dostať žiadnu hotovú rakev, do ktorej by sa bola mohla vmestiť, preto museli pre ňu rýchle zhotoviť primerane veľkú rakev.

Romantická samovražda. Z Kopenhágy oznamujú: V tunajšej robotníckej štvrti bývala jedna staršia pani, ktorá s nikým neobcovala. Pred niekoľko dňami objednala si u stolára rakev, udala mieru a určila deň, kedy jej majú rakev doniesť. Tak sa stalo. Obyvatelia domu sa ovšem divili, keď rakev ta doniesli, lebo v celom dome nebolo ani zmienky o nejakej mrtvole. Avšak hádanka bola onedlho rozlúštená. O niekoľko dní bolo slyšať z bytu udanej panej strašlivý výkrik. Na to násilne otvorili dvere a dnu vstúpivším sa objavil hrozný pohľad. — V prostred izby stála rakev, v nej ležala spomenutá pani oblečená v bielych šatách so zmúteným zrakom a pracovala k smrti, «Otrávil som sa», tak napísala na cedulku, ktorú našli na stole. Hneď zavolali lekára, ktorý konstatoval otrávenie morfiomom a náriadiť, aby paniu v beznádejnom stave preniesli do nemocnice.

Najväčšia loď na svete. Z Londýna telegrafujú: Včera za veľkej slávnosti spúšťali na more najväčšia loď sveta, pre paroplavebnú čiaru White Star vystavený parník «Celtic». Nová loď je 210 metrov dlhá 22.50 metrov široká a unesie 208.000 metrických centov. Na loď smesti sa 2859 cestovateľov a 335 matrózov.

Z mrtvých povstavši Spasitel' zjavi sa Marii Magdalene.

Prišiel o oko za pálenku. Z Námestova (Orava) nám píše: Už tomu rok minulo, ako istý Ján Kubáni krajčírsky čeladník so svojim milým švagrikom Stašom v jeden deň od žida do žida tojest z krěmy do krěmy sa tmoliac neprestajne tú besnicu sebe od rána do večera popijali. Tu stalo sa, že v krěme Lepolda Bruner pridružili sa k nim aj iní horliví privrženci pálenky, menovite: istý Ferdinand Brenkus, sluha a Ján Fedor, strážnik obidva od kráľ. sudu. V tejto štvorke popíjalo sa ďalej. Po krátkej chvíli ale započne sa medzi nimi volačo veselsie, hlasnejšie, tak že naposledy milí bratia sa veru aj lapili. Ponevác ale istému Jozefovi Juráška stolárovi a Šimovi Miškovčik kováčovi — tiež švagrikovia — ktorí sa na ten čas ta nadarili, im ľúto bolo hladef na tú fechtujúcu sa štvorku, aby tú dobrú vôľu tým veselým bratrikom potrhali, sa ta dnu tiež medzi nich zamiešali. Nastala trma-vrma. Pästi, pipasáre, fajky sem tam pomedzi hlavy živo lietaly, tak že na ostatku potom v tej veselej šturme Kubanimu s tou čertovicou vtedy už dosť dobre namoknutému, aj oko z hlavy vyletelo. Tuná ale ako by bolo každého seklo. Nastal pokoj a tichosť. Všetko naraz vytriezvelo, a nastala otázka, že ktorý to bol, čo to oko mu s pipasárom vykľal? Pravda, každý bol nevinný. My ale teraz už vinnosť, nevinnosť nezku-mame, ale na tie strašné následky z toho besného opilstva, pálenčiarstva pochádzajúce s bolestným srdcom patríme. A síce mladý chasník Kubáni zostal na jedno oko temným, súdobný sluha Brenkus zanechajúc službu fuk za more de Ameriky, Fedor strážnik rips dolu zo služby, Miškovčik a Juráška starší občania, remeselníci, sa veru tiež z pazúr súdu vymotal nemohli — že vraj po čase hybaj do žalára. Teraz mi povedzte, vy nešťastníci! kto je vám vašemu nešťastiu na príčine? Žena asnaď, deti vaše, ktoré pre vás pálenčiarov, opilcov mužov hanbu znášať a vás s fažkým srdcom oplakávať musia. Zdržuj sa bratu každý krěmy a pálenky aby si neprisiel o oko ako náš Krbáni!!

Židovka zhorela. Goldmann Maria, asi 65ročná židovka hriala sa pri otvorených dverkách sporáka a nevediac chytily sa jej šaty. Vyšla na ulicu a ľudia okolo idúci zbadali, že šaty židovky od zadku horia, urobili krik, a keď táto zbadala, že horí, utekala do susedného domčeku v ktorom práve ležala nemocná matka jedného krajčira. Táto keď videla horiacu postavu pred sebou, naľakala sa veľmi a o krátky čas vypustila ducha. Domáci pravda vypratali horiacu židovku na ulicu a tam ju hasili. — Židovka ale utrpela veľké popáleniny, následkom ktorých aj zomrela. Veľké šťastie, že táto horiaca živá nepodpálila aj tak úzku a náradím naplnenú chýžku chudobného ale usilovného krajčira. — Zvláštne je, že aj dcéra v Bytči bývajúca nedávno mala tiež takýmto spôsobom zhoreť, ale ju osvoboili od fažkej smrti.

Dve ženy a jeden muž. Jako román znela by nasledovná udalosť, keby veta za vetou nebola bývala nedávno úradne dokázaná pred krajinským súdom v Mníchove. Na začiatku predlanského roku zjavil sa v Mníchove jeden Amerikán, ktorý zo svojich obchodných stykov s

niektorými firmami mníchovskými bol známy jako bohatý obchodník. Onedlho prišiel do viac spoločností a získal si náklonnosť krásnej 18ročnej devy, dcéry to jedného tamojšieho veľkoobchodníka. Rodičia privolili ku sňatku, a ponevác mladý muž bol, jako sa hovorilo, vdovcom, nestálo nič v ceste ich spojeníu. Šlo tu len o formality. Amerikán, aby sa nemusel unúvať pre svoje svedoctvo do svojho bydliska Belleville, v štáte Illinois, odobral sa na mníchovský konsulát Spojených Štátov a odprisahal, že jeho prvšia manželka je mrtvá a jej mrtvola že odpočiva na cintoríne v Belleville. Podobne sa zaručil aj na mníchovskom magistráte, že toho času není ženatým. Na to dostal dišpensáciu, že si nemusí svedectvá zaopatrit a mladí ľudia uzavreli sňatok. Po sňatku učinili malú svatobnú cestu po Europe a na to sa spoločne odobrali do vlasti manželovej, do Belleville v Amerike. Sotva že vkročili do domu manželovho, vstúpila mladej žene do cesty iná žena, v ktorej táto dľa podobizne «nebožky» poznala hneď prvú ženu svojho vyvoleného. Dosavadný manžel nedal sa tým však mýliť, lež riekol dámam s pravou americkou flegmaticnosťou, že ich teraz trochu ponechá o samote, aby si vec samy priviedly medzi sebou do poriadku. Na to vzal klobúk a odišiel do hostinca. Samo sebou sa rozumie, že keď sa nová manželka presvedčila, že žena, ktorú v dome svojho muža našla, je skutočne jeho zákonitou prvou manželkou, sadla na loď a vrátila sa k rodičom do Europz. A záletný Amerikán prišiel teraz o obe ženy. Pôvodná jeho manželka sa dala s ním po tejto príhode rozsobašit, Mníchovanka si ale tieto dni na krajinskom mníchovskom súde vymohla, že sňatok jej vyhlásený bol súdne za neplatný.

Vražda pre tri koruny. V Lublove prišla žandarmeria na stopu jednej pred mesiacom spáchanej vraždy. Po stopení sňahu našli v lublovskom chotáre jedného už porušenú mrtvolu mužského a z robotnickej knižky, ktorú pri mrtvole našli, konštatovali, že zavraždený robotník pochádza z Galicie a menuje sa Michal Čizicky. Vraha už chytili v osobe jedného 18ročného chalana Karola Kočuna, ktorý svojho spolucestujúceho zavraždil pre tri koruny.

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovaly.

Z Nižného Šebeša pri Prešove, horlivý muž, Ján Puhřinky sabol, sbierka od údov ružencového braterstva 39 kor. 50 hal.; z Tulčika (Žarišská st.) dp. J. Sikorsky, farár od údov ružencového braterstva 29 korún 40 hal.; z Ameriky: Matej Menovsky 40 korún; z Nemetbokšan: O. Bistriak 1 kor.: z Ameriky: Martin a Jozef Hitka 15 kor.; zo Sv. Antala: G. Buzalka 14 kor. 60 halierov; z Ameriky: Michal Hudaček 12 korún.

Všetkým týmto dobrodincom nech zázračna levočská Matka Božská jejích almužnú hojne odplatí. Na všetko čo ku vnútornej a vonkajšej ozdobe tejto studienky potrebné bolo dobrodinci už sa našli, len peniaze k budovaniu chybujú. Čítelia Mariánsky pomáhajte, lebo práca je už začatá a mnoho peniazi potrebuje.

DOPISY.

V Piešťanoch.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojím riadkom miesta v našom milom «Krešťanovi».

Som prinúdený sadnúť k stolu v nočnu hodinu a opovázif sa písať, lebo u nás v Piešťanoch všetko spí, že sa nemôže prebudiť nikto. Je to dosť smutná vec, že sa neopovázifite Bratia písať do toho milého Krešťana voľačo, čo by aj vás pohnulo na pravú cestu. Nebolo by mi to divné, keby ste sa boli učili aj vy to rohaté Ō, jako sa včul učia naši žiaci. No ale to není div, lebo náš pán rector prišiel pred narodením z čistých Maďarov do Piešťan a tu sa vchoval s tým čiernym chlebkom, ktorý jeho nebohý otec od Piešťancov dostával ako zosyp. Preto aj keď na stanicu bol posadený, začal litanie lorentanské v sobotu po maďarský spievať — ale to prestalo.

Ti, čo na tú vládnu stranu pijali, tí by písali, ale nemôžu, lebo včul stoja na jednej nohe s otrčeným nosom, jako bogdan (čáp) pri močidle, či skoro budú po šenkoch assingnatie čo budú zas piť — lebo je už čas volbám.

Ale však budete mať kde piť, jak vám dajú v tých šestnástich šenkoch, čo židia držia. Ach, bolo by vám to piť! Do pol noci surové vínko a od pol noci varené doma, aby ste pozaspávali. Ešte aj 8 sklepov je tu, v tých si môžete zas brať the, cukor a rum, aby ste sa mohli dobre potiť.

My ale chudobní by sme písali ale sa obávame, lebo máme ťažké ruky na písanie. — Od tých zmrznutých zemiakov by sme preklali papier perom. No ale dá Pán Boh, že by sme to už mali prezif, aby nás netrúpil tak ten žid. Veď prez nás chudobných nemôže sa svet hýbať, keď prestaneme robiť. Ale tak nám Pán Boh pomáhaj znášať všetky farchy toho sveta marného, staňme všetci pod znak križa svätého.

Není v svete najhoršieho,
nad bireša chudobného —
či-li budú klince padať,
bireš musí ten zapriať;
keď bude aj voľa, blato
nič nedbá ten židák na to!

Odkroj si kúsok chleba,
aj ten nezjje, jako treba;
výnde on s ním medzi dvere
slzami ho on obleje . . .
— Neboj sa chudoba toho,
žid nebude mať nič z toho!

Ty v kráľovstvi budeš sláviť
a čert bude žida dláviť:
Není v svete pevnejšieho
nad krešťana chudobného
keď jak budú židia kričať:
Nič to! Aj nám bude svať.

Chudobný.

Na Kavkazi (Rusko).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášého všeoblúbeného «Krešťana», by ráčila mojich pár riadkov, ktoré som si umienil tu v ďalekom svete dopisať, uverejniť.

My sa tuto najviac dohotovením drôtových článkov zaobierame, s ktorým po ďalekom Kavkazu, ba aj po malej Azie hausirujeme, odkiaľ sa niekdy raz v mesiaci k našim kamarátom na kvartiel prinavrátíme. Po krátkom odpočinku hneď «Krešťana» do rúk vezmeme, máme ich tu viac čísiel dojdenných a s veľkou oduševnenosťou od slova do slova ich čítame.

Jaká je prevelká potecha, keď tento vynaučujúci časopis nám oči otvára, nás z otroctva vyslobodzujje a za našu česť a blaho bojuje. Buďme teda aj my bojovníci za našu svätú vieru Pána Ježiša Krista. Žijeme včul v takom čase, že musíme s celou našou silou proti judášom a falošným prorokom bojovať.

Máme všeobecné volby pred dverami; teda len svôj k svojmu! Naše hlasy dajme našim ľudovým kandidátom; tí výlučne nás zastávajú a za naše blaho bojujú, a z hrdla úžerníkov nás vysvobodzujú. Milí a drahí bratia, ktorí budete pri tých volbách prítomní, držte spolu jako jedna pevná reťaz, nedajte sa mámiť a navádzať, buďte verní našej ľudovej zástave; čo by vám aj tisíce sľubovali nezapredajte vašu svätú vieru a nášho Spasiteľa Pána Ježiša Krista. Odpíšte pre nás, príndeme aj s vami bojovať, nebudeme ani veľké trovy a unovania šanovať, pripojíme sa k vám.

S veľkou radosťou som ten chýr čítal, že už naše ženy toho nadutého sklepníka nenavštivujú o ktorom kazárikovi mne aj moja vlastná manželka písala, ako ju vyšacheroval a pri posledku moje meno verejne očiernil.

Však dá milý Pán Boh mne sa šťastlive domov prinavrátif, však ja jeho opýtam, čo on má naše ženy k nešľachetnostiam vábiť a proti nám kortešačky vyvádzať. Dost je to smutná udalosť, že taki kazárik si môže tak ďaleko dovolif našu ct. učiteľku pod Ivorom viac rázy napadnúť.

Pripomenúť musím, že mňa aj ten chýr veľmi nezarmútil, že sa žid Hrčka, čo známy fabrikant košerových virštlí v jeho opilstve bol obesil a len hrozné vejkanie jeho Cilli ho od smrti oslobodilo.

Milí bratia! Opakujem moju prosbu, nech panuje svornosť a láska medzi nami, len svoj k svojmu, nedajme sa od kazárov, judášov a liberantov mámiť. Volte sebe ablegáta ľudáka, len pod zástavou ľudu môžeme sa z otroctva osvobodif. Volajte jednohlasne: Nech žije ľudová strana. — Buďte pozdravení od vašého rodáka

Plačko.

***

Lom.

Veľavážený Pán Redaktor!

Tohoto roku v mesiaci februári zaslal som Vám dva články, a síce jeden «Liberálni katolíci a liberálni kňazi» a druhý «Dodatok ku predošlému» s tou uctívou prosbou,

by ste tieto dva články v «Kresťane» uverejnil ráčil. Vy ste tie články neuverejnil a sice z tej príčiny, jako mi to v «odkazoch» v čísle 10. na vedomie dávate, «aby snád z toho pohoršenia nebolo». — Velebný Pane! Keď my «Judáci» židozdednárskych liberálnych tatárov, uhľavných to nepriateľov Pána a Boha nášho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve odhaľujeme, odkrývame a ich na pranier ku výstrahe staváme, ja myslím, že my tým pohoršenia nedávame; jestli si ale židozdednárski liberálni tatári z toho pohoršenia berú, my na to pohoršenia nič nedbajme, veď je to pohoršenia nie náš hriech, ale len jejich, je to nie «scandalum datum, ale scandalum acceptum». Veď i na samého Krista Pána zákoníci, farizeovia, tvrdých šijov a neobrezaných sídce židia sa horšili preto, že jejich huncuterie verejne odokrýval a karhal, ale za to Kristus Pán tie jejich židovské huncuterie odokrýval a verejne karhaf neprestal, nedbal nič na to, že si z toho tá sata-nášová židovská háveď pohoršenia brala. Tento príklad Pána Ježiša Krista nasledovali i jeho apoštolovia, jako nám to Písmo sväté dosvedčuje, oni tiež na pranier stavali a verejne karhali huncuterie židov, zákoníkov, farizeov. Takto činili i cirkevní svätí otcovia, vždy na pranier stavali a verejne karhali huncuterie nepriateľov Pána Ježiša Krista a jeho svätej cirkve, nič nedbali na to, že si z toho pohoršenia berú. Podobne i my tak činíť máme s nepriateľmi Pán nášho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve so židovsko zednárskymi liberálnymi tatármi, máme sme, neohrožene odokrýval a na pranier stavaf jejich huncuterie, trebárs by si oni z toho i pohoršenia brali; veď keby sme takto nečinili, hriech by sme mali, bo by sme «ku hriechu mlčali», i o nás by platili slová Písma sv., «že sme psi nemí, ktorí nevedia štekaf». Nemáme tedy žiadného židozdednárského liberálneho tatára, či je on laik či kňaz, šetriť, ale ho verejne na výstrahu iným na pranier postaviť, je to našou svätou, svedomitou povinnosťou takto činíť, od tohoto nemáme sa ničím a nikým žiadnou osobnosťou dat' odstrašiť. Varujme tedy ľud náš kresťansko-katolícky pred židozdednárskymi liberálmi jako pred nákazlivou oškľivou nemocou, veď jako slavnej pamäti pápež Pius 9. praví: «Liberalismus est perniciosissima pestis», t. j. Liberalismus je ten najhroznejší mor pre národy. Povzbudzujme kresťanov-katolíkov, aby so židovskými liberálnymi tatármi nič nemali, ba môžeme liberálov i o dôveru ľudu pripravíť. Slysme len a zadivme sa, čo hovorí jeden veľký svätý biskup sv. František saleský, tento anjel lásky: «Zaprisahaných nepriateľov Boha a cirkve» (a tými skutočne sú židozdednárski liberáli, či sú to laici či kňazi) «musíme haníť, jako len možno bez všetkého šetrenia! Láska zaväzuje nás, aby sme volali vlk, vlk» (a taký vlk je zaiste každý židozdednársky liberál, či je to laik či kňaz) «aby patrno bolo, kde vlk sa nalezá». Ano, kardinál Sforza Palavicini vo svojej historii snemu Tridentského praví: «Taká je láska k bližnému, že nemá ani bezbožníckej cti šetriť, aby sa češť mnohých zachránila!»

Židozdednárski liberálni tatári sú všetci bezbožníci, bo liberalismus je «apostasia», t. j. odpadlictvo od Boha,

je «atheismus» t. j. neznabožstvo, a jako taký od cirkvi zavržený «anathema sit». — Slovný Jesuita Bouvier pri púti francúzskych mužov v Lurdoch v kázni o katolíckom tisku praví medzi iným i tieto všetkého povšimnutia hodné slová: «Ste-li od pera, spomente si, že pero jest mečom nynejších časov, a tisk je dnes prvým bojiškom. Neprominte žiadnej urážky vašej viery bez odporu, bez protestu dôstojného i rozhodného. První kresťania vynasnažovali sa objaviť každý útok na svoje náboženstvo a do očí riekli útočníkovi, buďto i sám cisár bol: «Ty sa rúhaš, ty lžeš».

Tieto citáta — slová — veľkého sv. biskupa svätého Františka saleského, kardinála Sforza Palavicini, slovného Jezuita Bouviera sú tak jasné, zretelné, pochopiteľné, že nepotrebujú žiadného komentára, výkladu, preto ho ani nečiním, ale na základe tých citátov Vás velebný pane Redaktore žiadam, prosím, by ste tie dva moje Vám zaslané články v «Kresťanovi» uverejnil ráčil, bez všetkého ohľadu na to, «aby snád z toho pohoršenia nebolo». Pohoršia sa zaiste len tí, ktorí sú vinní, totižto: židozdednárski liberálni tatári a jejich compagni. Ja v tých mojich článkoch činím len to, čo ten veľký svätý biskup, ten anjel lásky sv. František saleský káže: «Zaprisahaných nepriateľov Boha a cirkve musíme haníť jako len možno bez všetkého šetrenia. Láska zaväzuje nás, aby sme volali vlk, vlk, aby patrno bolo, kde vlk sa nalezá».

My kresťania-katolíci pokladajme si za svätú, svedomitú povinnosť tak činíť jako káže slovný Jezuita Bouvier: «Nepromiňme žiadnej urážky našej sv. viery bez odporu, bez protestu dôstojného i rozhodného. Jako prví kresťania tak i my vynasnažujme sa objaviť každý útok na naše sv. náboženstvo a do očí reknúť útočníkovi, buďto i sám cisár bol: «Ty sa rúhaš, ty lžeš». Slovom: Bojujme zmužile, nohrožene, a budeme hotoví i krev svoju vycediť, život svoj položiť za Pána a Boha nášho Ježiša Krista a jeho sv. cirkev.

Opakujúc moju prosbu za uverejnenia tých dvoch mojich článkov, do milosti Pána Ježiša Krista a do ochrany milej najsv. Pannenskej Matky Božej Vás porúčajúc zostávam Vás srdečný v Kristu brat a ctiteľ

Andrej Rojko, vyslúžilý farár.

Poznámka. Ponevác sú v týchto dvoch článkoch p. dopisovateľom spomenutých aj osoby dľa mena označené, my tie články nemôžeme ináč uverejniť ako s poznámkou, že zodpovednosť ca ne na seba neberieme. R.

***

Jablunka.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Otená Redakcija!

Ponevác už dávno nikto neposlal dopis z nášho okolia do našich milých novín, opovážim sa ja.

Židovská spravodnosť je taká: Jeden raz štyria gazdovia si popili u nášho starého Tandlika i rozprávali medzi sebou tak že na nič človek, jak nemá žiadneho honoru. Mladý Tandlik Kalman to počul ale nesmel sa ich pýtať čo to honor. Pýtal sa potom svojho otca, čo to

honor pri človeku? Otec, ako starý žid vybíjaný odpovedal mu tak: My tu máme krému; i ztratil by kto 4 koruny, to mu ich vráť a pýtaj sa či je sú; našiel by si tu aj 10 korún, i tak sa pýtaj či je sú. To budeš mať honor že si spravdivý a budeš mať honor že si dôverný ľudu. Ale keď bys našiel 200 korún, nikomu sa nepriznaj nič, lebo už pri 200 korunách budeš mať honor.

Takých vybíjančov máme v našej obci Jablonke. V tom páde sa ukážu spravdivý, keď im ide o budúce šťastie. Starý Tandlich a mladý Kalman už nie jedného v našej dedine dobre vytancovali, ktorí sa im dali čo aj o všetek majetok prišli. Tak sa každého žida treba chrániť a do činenia netreba nič mať s ním.

Upozorňujem aj na budúce voľby ablegátske, majte sa na pozore.
Ján Jablonský, sedliak.

***

Zakamené (Orava).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slavná Redakcia!

Prosím, ráčte nasledovné moje riadky uverejniť.

Ačkoľvek už dávno som čítaval nášho milovaného Krestana, predsa nikdy nemôžem z našej obce žiadon dopis vidieť, a my v našej obci máme dosť často dačo nového, zvlášte pred voľbami. Čo sa našich voličov týka, tí sú všetci do jedného na Ľudovú stranu, jako aj skvelý dôkaz toho bol na predošlých voľbách ablegátskych. Máme tu aj sbehlého vodcu Ľudovej strany veleb. pána farára J. Vojtisek.

Kdežto nepriateľ sa minul Ľudovej strane v osobe oberförstera R., ktorý tu do Zakameného pri predošlých voľbách aj malý oddiel vojska dal došikovať z Bobrova až sem, aby im Ľudáci hlavy nepotrepli. No, ale pre našich statných Ľudákov to ani nebolo treba. Teraz sa budeme úfať, pre voličov lepších časov, lebo terajší pán Oberförster sa nerád mieša do politiky; je pokojamilovný človek, ten má s každým pokoj. Aj náš pán notár je nikdy nie na závalu Ľudovej strane. On sám sotva bude na Ľudovú stranu, ale aspoň nebude nám proti našej vôli jednať. Len smele napred.

S Bohom do videnia.

Pravdomil.

Odkazy redakcie.

Ponevác teraz pred voľbami nám mnoho dopisov dochodí: ráčte prepáčiť, že z nich ani piatu čiastku uverejniť nemôžeme.

St. St. V. Dopisov dostali sme od vás a aj z cudzozemska (z Nemecka) od vašich. Uverejniť sme ich nestačili. Bolo by dobre, keby dakto od vás napísal o tých pánoch zo pár riadkov stručne.

Vp. Andrej R. Ten dodatok sme doteraz nenašli, lež prvý článok áno. Mohli by ste zhotoviť menoslov tých prameňov nemeckých, z ktorých Vaše citáta čerpáte. Sú to veci výborné a u nás nik o tých ridzokresťanských otázkach nepíše. Za taký menoslov boli by sme Vám i my i obecnstvo naše veľmi povďační.

A. Hl. S. Nebol som doma, nedalo sa kedy písať.

Prievidzan. Ešte sme Vás museli odročiť. Budúcné to príde.

A. S. Č. Peniaze je teraz ťažko dostať. Z kapituly? Nedostanete, a ak by ste aj dostali, museli by ste dlho čakať. Probujte u Spolku sv. Vojtecha v Trnave, alebo Ľudová Banka v Trnave, Ľudová Banka v Novom Meste n/V., Banka Tatra v Turčianskom sv. Martine.

Chr. Veronika. Príjde do «Listov svätého Antona». Adresa na predplatenie týchto listov je: Administrácia Listy sv. Antona, Budapešť, VIII. Szentkirályi u. 28a.

Báhoňan. Ten žid by nás i vás mohol zapravotiť. Lež povedzte tým piatim, čo to od toho žida počuli, aby neboli takí bojzliví chumaji! Čo-že je už ten sedliak ozaj taký strachoprď, že sa aj vtedy bojí, keď má žida v hrsti. Veď keby aspoň len dvaja osvedčili sa proti židovi, ten žid by skrotnúl jako mucha a neopovážil by sa to nikto zastáť proti vám. Aj sám cisár a kráľ by vám bol povďačný a nikto by vám nič neurobil, ba naopak, by vás všade chválili a žida by každý zatracoval. Povedzte im to. Ak by sa zadržali po mužskí, nuž potom by aj dopis prišiel.

O. H. Csacza. Trochu sa vyhladovať, potom vypij za pohár vody v ktorej sa lžica medu varila. O pol hodiny nastane vám boľasť a vtedy vypite aspoň štvrt alebo aj pol litra odvaru z dobrej hrsti polinky a hodne cibule a česnaka. Schopný lekár Vám istotne pomôže.

J. Šárišan. Že by Szinnyei bol Ľudákom o tom ani reči.

P. N. T. «Naša Nádej» zanikla a predplatelia dostávajú teraz na miesto nej: «Listy sv. Antona». Adresu udali sme vyšej v týchto odkazoch. Ráčte sa ta obrátiť.

Traja z pod peci. Od vás máme častejšie dopisy. Musíme dať prednosť iným. Ak bude možno príjde aj váš dopis.

Bašovan. Nevieme, či ste vy to ten istý dopisovateľ. Poznamenáme, že rozprávka, ktorú opisujete, bola už uverejnená inde. A také uverejnené veci nesvobodno zopakovať pod vlastným menom.

S. K. B. Žiadosť vybavíme. Ale že ešte aj v trenčanskej stolici takto vás učia písať «malicku zšadosťú» to je predsa len nesvedomitosť.

P. L. Szepesťótfalu. Všetko v poriadku. Noviny vám budú riadne chodiť. Článoček sme nemôhli upotrebiť, bo je vypísaný od inokiaľ.

Stefan Jančo. Amerika. Peniaze došli. Noviny vám idú riadne.

P. B. Tr. Príležitostne.

Milodary na chlieb sv. Antóna poslali: Ján Bikam Dlhépole 1 kor., Anna Hastík 1 kor., Mária Bačičik 1 kor., Dora Tarač 1 kor., Barbora Brodek 1 kor., Mária Tojcesek 80 hal., Mária Halomk 80 hal., Anna Zuzik 40 hal., Mária Čopičik 40 hal., N. Korček 40 hal., M. Tabačik 20 hal., A. Martinec 20 hal., Katerina Hubočan 20 hal., Terezia Tabačik 10 hal.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny
na pol roka ... .. 2 koruny
na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

***

Na hlavný obraz Srdca P. Marie na Hore Levočskej Zuzanna Reňak z Košíc obetovala 120 korún.

Prvé putovanie v roku 1901-om do Rímu a Loreto.

Odchod: 25-ho apríla 1901 z Budapešte večer o 8 hodine 30 minútách.

Ceny: III. trieda 42 zl.
" II. " 95 "
" I. " 120 "

Z obširným vysvetlením vďačne poslúžime

Magyar Utazási Iroda.

Budapest, IV., Ferencziek-tere 2. sz. I. em.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·95—7·55 kor., peštianska 7·25—7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: ————6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pálenice 6— — kor., na várku 7— — kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Lekvár srbský transito 17·50—50 — po klgr.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·20	24—	22·80	21·80	21·40	20·20
		6	7	7½	8	
		18·50	15·80	14—	11—	

Otruby. po 100kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 8·80 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50— — kor.

Strova: Fazuľa veľká biela a okruhlá po 8·75.— — brnava 7·50— —, pestrá 6·50— —, drobná 9·50— — 9·75, cúdená 10·50— —. **Hrach:** 10·50—12·50, lúpaný 20— —. **Šušovica** horšia 8— —, lepšia 14— —. **Mak:** 25— —26— —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 53— —61— —. Lucerna 40— —50— —, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54·50— —, Slanina ³/₁₀₀ 45— —⁴/₁₀₀ 42— —, udená dobrá slanina — — po 50 klgr.

Olej repcový 80— — za 100 klgr.

Petrolej trojkrížový 43·75, dvojkrížový 42·25 za 50 klgr. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; tefaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckych Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. stoletia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Tlačou a nákladom Karla Salvu v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, že to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecenstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvalovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 5. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knihtačiarňi Jána Bežu a spol.

v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Mariacella v Štýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novin» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

«Ja som nepoškrvené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre čitateľov lurdskeho zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef *Kompánek*, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla *Salvu* v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Litanie loretanské. Výklad litaní. Krásne vystavená knižička s obrázkom. Strán 52. Cena 26 halierov.

Detvan, básň Andreja Sladkoviča. Vydáva knižkupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparika v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Veselá knižnica: Humoristické prednášky, sošit 16. (dielu II. sošit 4). Vydáva Augustin Paulovič. Cena 12 h. Dostať u A. Horovitzu v Trnave.

Nauka o hospodárstve. Nákladom «Ľudových Novín». — K dostaniu u pôvodcu: dp. Andreja Bázik, farára v Lipt. Lúčkach, ostatná pošta: Liptó-Tepla. Cena 60 halierov. Vrele odporúčame našim slovenským hospodárom, ako pri rozumnom a praktickom obrábaní pozemkov prepotrebnú poučiteľku.

Knihvedenie pre potravné a úverné spolky. Sostavil Štefan *Janovcsik*. K dostaniu v knihkupectvách a u vydavateľa v Likavke (op. Liptó-Rózsahegy). Cena 1 k. 60 h. franko. Že mnohé potravné spolky upadajú tomu najväčšia príčina je, že jejich správcovia sa nerozumejú k vedeniu kníh. Knižku túto vydavateľ zo skúsenosti sostavil. Odporúčame ju nie len spolkom ale i malým slovenským kupcom a priateľom slovenskej spisby. Táto knižka i v maďarskej reči by bola vítaná, jako sa to o nej viac časopisov maďarských vyslovilo.

Svätý Anton Paduanský. Veľký divotvorec a Chlieb chudobných. Spracoval *Anton Klimcsik*, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtipu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebohého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižičku i v administrácii «Ľudových Novín».

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!
R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lupaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, záduhu, isebli, zlému sluchu, nemoiam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d. I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýľať s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neuzitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lupaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lupaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaníu, boľasti nervov, pichaniu, boleníu zubov atd. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na príobu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacím, ulavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atd. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na príobu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričínením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. hársakej farby olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-a Firnis 72 hal.
(36 kr.)

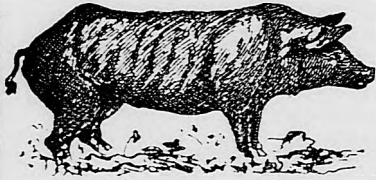
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátit' obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.).

Dostať

u bratov Brüll
dielnovom sklade

Budapešť, VII., Dob-uteza 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu svíň,

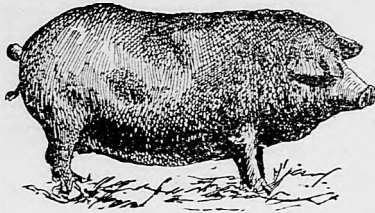
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni osípané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posielajú

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krízov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už premnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenta svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kosti, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

OD 20 ROKOV ZNÁMEĽA CHÝRNĚ

Karpatské zdravotné pilulky

vynajdené pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapncaniu, zaslamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zouchnutiu žalúdka, vetrom, ávratu, boľeniu hlavy, zimnici, ziatej žile, výsypu, žltenci, bledacke a starým ot oreným ra

Cena týchto piluliek je tak ľavna že každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňazita hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásiel a piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkolvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasieľa sa.
Jedné zaslataelstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách, v prešporskéj stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky ča to falšované byvajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Vefactený pane lekárník! S hlbokou úctou vám dakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súsedov dva balíčky.
V Castkove, 26. januára 1899. *Martin Sedláček.*

Ctený pane Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočvé bofasti a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodi. Nech Vám Otec nebesky dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Vekéj Bytci, 18. oktobra 1898. *Ján Horák.*

Blahorodý pane lekárník! Prosim Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Stubňa, 9. augusta 1899. *Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.*

Vefactený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtč-ných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám dakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Báčka 28. jan. 1900.

Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Uctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnějšího lieku neznám proti zapncaniu a proti žalúdočnému katarrhu rad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobotíšti, 19. dec. 1899. *S úctou Ján Vrana, mlynár.*

Blahorodý pane! Prosim, buďte tak laskavý pošlite m 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boľeli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

*S úctou Adam Glauibcz, v tovare na tannin.***„Sväto-Antonská“ fabrika na kosy****zdarma****JOSEF SOHR**

V SOMOGY-SZILL

Obranná známka ku komu sa majú posielat všetky dopisovania v z fahujúce sa na objednávanie kôs.

«Sohr Sväto-Antonská»-kosa má nasledujúce výhody:

1. «Sohr Sväto-Antonská»-kosa zhotovuje sa z najfajnejšej, rafinovanej, dvakrát hartovanej striebrocele, pred odoslaním sa každá naklepe a vyprobovaná pri úplnej záruke odovzdá sa hospodárskemu obecnstvu.
2. «Sohr Sväto-Antonská»-kosa má tenulinkú klingu ale s tvrdou platňou, je veľmi zručná a má ostrie, ktoré se nevystribi, najtrvdší lesný jačmeň práve tak ako aj to najrozčuchanejšie obilie snadno kosi.
3. «Sohr Sväto-Antonská»-kosa po jednom natrení 200—250 rokov, po jednom naklepaní cez viac dní vytrvá a za 6—8 rokov ostane celky dobrá, kdežto s inou kosou dá sa sotvy za 1—2 roky s námahou a znojom pracovať.
4. «Sohr Sväto-Antonská»-kosa je zrichtovaná k ruke kosca, netreba ju kováčovi dať, lebo ten ju môže zmäkčiť.
5. «Sohr Sväto-Antonská»-kosa je najlepšia na svete a kto čo len raz pracoval takouto kosou, jakžvi nechytí inú do ruky.

Mnohé podakujúce uznávacie a objednávacie listy od odberateľov, ktoré sa vďačne hockomu môžu dať prečítať.

Cennik nech si každý žiada na dopisovanke.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.